

unio corporum, & animorum; Ecclesia autem maxime Christo unitur, ita ut cum eo unum corpus mysticum conficiat, & sicut unusquisque membrum de membro; ut explicat Paulus 1. Cor. 12. Est etiam in his magna animorum unio, magnumque fidei, & charitatis vinculum; ut nihil velimus, nisi quod voluntas Divina indicat; nihil audiamus, nec credamus, nisi quod Deus docet; nihil diligamus nisi quod Deus diligendum mandat; est tertia Proles amplissima, quia Ecclesia innumeras gentes Christo peperit: Convivium nuptiale, Christus in Eucharistia; Harum nuptiarum paranymphus Joan. Baptista. De his nuptiis loquitur Oseas 2. n. 10. & sponsabo te mihi in sempiternum, & sponsabo te mihi in iustitia, & iudicio, & in misericordia, & in miserationibus, & sponsabo te mihi in fide. Ibi multa Expositores.

QUÆSTIO VIII.

Quare in his nuptiis celebratis à Christo cum Ecclesia Joannes insigniter dicitur Amicus sponsi.

50. Cum inter Verbum Divinum Incarnatum ac naturam humanam celebrata fuissent nuptiæ, & ipsum Divinum Verbum sit sponsus; in præsentia tamen insigniter Joan. Baptista dicitur Amicus sponsi; & omnis multis quæ antiquitus fiebant in celebritate nuptiarum: de quibus latè Josephus Laurentius de moribus Romanorum lib. 2. à cap. 13. Illud maxime notandum, quod ad præsens institutum pertinet.

51. In celebritate nuptiarum vocabantur amici Genes. 29. num. 22. Laban. Vocatis multis amicorum turmis ad convivium fecit nuptias, & 1. Machabæorum cap. 9. num. 39. sponsus processit & amici eius, & fratres eius: & Christus Dominus Marc. 1. num. 19. Nunquid possunt filij nuptiarum, quando cum illis est sponsus, sejanare? Filij nuptiarum sunt amici vocati ad nuptias, & inter hos amicos sponsi

7. Mach. 11. vocatos, unus erat princeps, qui propter eminentiam familiaritatis absolute, & sine addito Amicus nuncupabatur, dicitur Machabæorum 1. cap. 11. num. 27. Demetrius rex fecit Joannem principem amicorum: & Daniel. 14. n. 1. Daniel conviva Regis, & honoratus super omnes amicos eius.

52. In festis ergo nuptialibus, qui coryphæus, ac princeps erat amicorum, solebat sponsus committere ei omnia, quæ ad ipsam nuptialem celebritatem pertinebant, tanquam rem, quæ maxime ad ejus honorem, auctoritatem, ac decentiam spectabant. Rupertus Abbas lib. 2. in Joannem ad cap. 2. ad illa verba: & dicit, Hæc tunc sic ait: Archidrius dicitur is, qui est sponsi amicus: qui sponso vacante, & feriato à cunctis negotiis nuptiis præest, res necessarias prævidet, convivibus, ac universa domus præminet: & ad hunc sensum explicat Maldonatus, & Janfen.

illud Ecclesiastici 32. n. 1. Rectorem te posuerunt Eccles. 31. noli excelli: esto in illis quasi unus ex ipsis, curam illorum habe, & sic considera, & omni cura tua expleta recumbe, ut lateris propter illos, & ornamentum gratia accipias coronam. Dicitur: Omnis cura tua expleta: Absoluitis, nempe nuptialibus conviviis.

Venit Jesus Christus Unigenitus Filius Dei in hunc mundum, ut in sponsam sibi assumeret gentem Ecclesiam, eligendus fuit intimus, ac summus amicus ipsius sponsi, omnium amicorum coryphæus, cui committerentur ea, quæ ad majestatem, auctoritatem ac dignitatem spectabant; eligitur Joannes per antonomasiam, & sine addito Amicus sponsi, ut diserneret, & præpararet, quæ ad tam magnificas, ac supremas nuptias requirebantur; & inde ipse venit: ut convertat corda patrum in filios, & incredulos ad prudentiam justorum perare Domino plebem perfectam. Luc. 1. n. 17. & inde ipse clamabat. Parate viam Domini, rectas facite semitas ejus, omnis vallis implebitur, & omnis mons, & collis humiliabitur, & erunt prava in directa, & aspera in vias planas, & videbit omnis caro salutare Dei. Luc. 3. n. 5. Explicat D. August. D. Greg. D. Bonav. Videbit omnis caro salutare Dei, ipsum adorans, venerans, ac recipiens.

Joannes verè & absolute amicus sponsi præstitit, quod nullus alius exhibuit, se voluit humiliare, ac deprimere, ut Christus exaltaretur, ac agnosceretur, ut verus Deus ac Messias, Joan. 1. n. 20. Ex quo magnam excellentiam Joannis inter ceteros sanctos considerat. Alii sancti vexati, afflicti, odia, persecutiones, ac molestias, jmd, & mortem sustinuerunt, quia noluerunt adorare Gentilium Deos Joannem Mercurium, & alios; At Joannes odia, opprobria, persecutiones sustinuit, quia noluit adorari, nec Deus reputari. Guaric. Abb. ser. 3. de Joanne ait: Nobis non solum miranda, sed imitanda proponitur virtus humilitatis Joannis, quæ major se credi cum potuit, noluit: sanctos, aetis enim amicus sponsi magis amator Domini sui, quam sui, se minui, ut ille cresceret, optabat; & de minoratione sui, gloriam illius augere satagebat. Expende illud, minoratione sui: quippe se deprimens, ne Deus putaretur, gloriam unigeniti filii Dei augere intendebat.

Cum Adamus esset creatus à Deo cum justitia originali, magnæque gratia donatus, omnique scientiarum illustratione imbutus, armatur contra eum diabolus omni fraudulentia, astutia, ac nequitia; ut notat Julius Firmicus Metropolitan. Mediolan. c. 27. de errore prophanarum Religion. & ait: Mihi credite nihil prætermisit diabolus, quod hominem miserum, aut debilitare, aut perdere posset. Quid ergo diabolus in tota sua nequitiarum machinatione fortius, ac validius invenit, ut hominem projiceret à sua felicitate, ac in peccatum impelleret? Nullum aliud tentamentum nisi ei persuadere, quod poterat fieri Deus. In quocumque die comederitis ex eo, aperientur oculi vestri, & eritis sicut Dij: Genes. 3. num. 5. citatus Julius: Hoc erat, ait, quod Evam perderet magis polliceri, eritis sicut Dij. Ex nostro appetitu semper homo majora se quarit. At

Vbi primus homo cadit ibi Joannes erigitur.

D. August.

At hoc telum fortissimum, quod diabolus coniecit in Adamum in statu innocentie, ut eum perderet, volens retorquere in Joannem incassum laboravit; nam firmissimam columnam, etiam in natura lapsa invenit, ita ut nullo jaculo commoveri posset; Alii contempnunt humanas dignitates; Joannes verò Divinas. D. Augustinus Tractat. 4. in Joann. ait: Cum ille posset fallere homines, & putari Christus, & haberi pro Christo tanta gratia, tantæque excellentia fuit in eo, & confessus est tam aperit, & dixit: non sum ego Christus.

Joan. 3. num. 30. Illum oportet crescere, me autem minui.

Num. 31. Qui de sursum venit super omnes est, qui est de terra, terra est, & de terra loquitur, qui de cælo venit super omnes est.

Num. 32. Et quod vidit, & audivit, hoc testatur, & testimonium ejus nemo accipit.

VERSIONES.

Syriacus. n. 3. Illum est conveniens crescere.

Persicus. Ut auctior sit, & diminutus sim.

Tertullian. Illum augeri & me diminui.

Syriacus. n. 31. Qui de supernis venit, super omnes est.

Arabicus. Quia qui venit ab excelso, ipse est excelsior qualibet re &c. & qui de terra est, ipse quidem terrenus est, &c.

Aethiopicus. Terrestria loquitur.

Persicus, & Græcus. Qui de cælo venit; omnibus altior est, ipse est super omnia.

Aethiopic. n. 32. Et de quo vidit, & de quo audivit, testatur &c. & nemo est qui recipiat.

Persicus. Testimonium dat.

Syriacus. Non homo recipit.

S. Prosper. Hoc testificatur.

EXPOSITIO IV.

56. Illum oportet crescere. Joannes in superiori ostendit Christum esse veram sponsam Ecclesie, seque illius amicum: Et quia omnes non intelligebant parabolam, nunc aperte ac discretè totam rem explanat: Nam cum adversariis distinctè est agendum, illum oportet crescere me autem minui: Et ait, illum oportet. seu ut legit Syriac. Conveniens est crescere: Vera, ac certa fidei cognitione, quod ille sit verus Deus, verusque Messias: Me autem minui: Syriac. in Evang. Tom. VI.

mi: Vera, & certa cognitione, quod non sim Christus, ut vos falsè existimatis, sed servus, & amicus sponsi, illum oportet crescere, non gratia, & virtutibus, nam Christus à primo instanti suæ Incarnat. illarum habuit omnem plenitudinem, sed crescere in auctoritate, estimatione, ac adoratione hominum illorumque opinione. me autem minui. Non meritis, & gratia, sed in opinione, ac estimatione hominum secundum quam reputabatur Christus, quam debent deponere, & solum me, ait Baptista, cognoscere, ut ejus præcursorem, de quo latius questione sequenti.

Qui de sursum venit: Et ne liberè videatur dictum, quod Joannes affirmat illius rationem assignat; cur Jesum crescere oporteat, se autem minui, quia inter Jesum & ipsum magnum est discrimen; quia qui de sursum venit: nempe de cælo superioris, & divinæ naturæ est secundum originem; sic ait Noster D. Cyrillus. Qui ex superiori germine navit radice, veterem conservans naturam, ut unigenitus filius Dei, super omnes est: Non solum super me, sed etiam super omnes Angelos, & homines: ut notat D. Chrysol. in præsentia. Græc. & Persic. legunt, super omnia: In neutro, quod magis dicit, ac si dicat non solum est major super me, ac super omnes homines & Angelos; sed etiam super omnes creaturas, ut omnium conditor.

Qui est de terra, de terra est: Et qui de terra est factus, ac formatus, à terra habens suam originem, nullam præstantiam majorem potest habere, quæ conveniat his, qui sunt de terra, proindeque ejus doctrina, & quidquid illius est, de terra est, & hic triplex est expositio sanctorum Patrum Primò D. Cyrill. Rup. existimant hæc verba dicta generaliter de omnibus puris hominibus, qui ex terra habent suam originem; & de terra loquitur. Secundò, D. August. Tr. 14. in Joan. existimat quod Baptista de se loquatur, ut pote homo terrenus, si verò D. August. objicias quod Joan. non locutus est terrena sed valde divina, & superna, Respondet: si quid Divinum audistis à Joan. illuminantis est non recipientis: ac proinde Joannes loquebatur divina, non prout homo ex terra, sed ut illuminatus à D. o. Tertio, D. Chrysolomus homilia 28. hoc refert ad Joannis humilitatem, nam quavis Joannes magna & alta diceret de Christo, Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi, & multa alia, tamen comparata hæc cum altissima Christi doctrina, quasi parum, ac humi reptans reputabat, sic ex Divo Chrysolomo ait Euthymius: Joannes de terra se loqui dicit, in comparatione supernarum aium Christi sermonum, ostendens sua esse parva, & vilia, si ad ejus que illius erant conferrantur. Ita Theophylactus, D. Thomas, & D. Thomas alii.

Secunda expositio D. August. mihi aptior videtur, quia Joannes secundum suam naturam purè sumptam, ut pote terrenus, solum de terrenis poterat loqui; At verò ut illustratus divina gratia multa & alta, & superna dixit, ac prædicavit, ut ipse testatur Joan. 1. num. 34. Et ego nesciebam, sed qui misit me, ille dixit mihi: Et addit Baptista: Qui de cælo venit super omnes est: Opponens illius dicta his, qui de terra sunt; Nam doctrina, & scientia sequitur naturam

5. Cor. 12.

Os. 2.

50.

Joseph. Laur.

Amici vocantur ad nuptias. Genes. 19. 1. Mach. 9. Marc. 1.

7. Mach. 11.

Daniel. 14.

52. Primus & summus amicus præparabat omnia. Rupertus. Janfen.

Maldonat.

53. Ioann. coryphæus ac summus amicorum Christi.

Luc. 1.

Luc. 3.

54.

Joan. 1.

Joan. magna excellentia inter ceteros sanctos. Guaricus.

55.

1. Firm.

Gen. 3.

Cum adversariis distinctè agendum. Genitinus sensus. Syriac.

37.

D. Chrysol. Græc. Persicus.

58.

D. Cyrill. Rupert.

D. August.

D. Chrysol.

Euthym.

Theophyl. D. Thomas, & D. Thomas alii.

59.

Germana interpretatio. Joan. 1.

naturam; qui de terra est, terrena loquitur, de caelo caelestia.

60. Quod vidit, & audivit, hoc testatur: Ipse qui de caelo est, vidisse dicitur omnia propter supernam evidentiam, & claritatem scientiae, audire autem à Patre, quoniam per generationem æternam à Patre ei communicatur sapientia; Quod enim auditur, ab alio accipitur. Theophyl. ait: Quicumque scit filium, à Patre naturaliter scit, quasi illi consubstantialis, eius gratia dicitur à Patre audire, quæ scit: & sic frequenter Christus loquitur de auditis à Patre Joan. 15. num. 15. Quicumque audivit à Patre meo, non feci vobis. Joan. 5. num. 40.

61. D. Cyrill. Et testimonium ejus nemo accipit: Ait Noster D. Cyrill. lib. 2. cap. 67. in Joann. Quod his verbis concitatus quasi caput Baptistæ, & pedes manibus ædens, incredulitatem hominum magnam admiratur, & his verbis, Testimonium ejus nemo accipit: ut notat D. Chrysolom. arguit Joannes malitiam, ac nequitiam Judæorum; qui testimonia Christi volebant accipere, & quamvis supra dixissent Discipuli Joannis num. 6. de Christo: Ecce hic baptizat, & omnes veniunt ad eum: tamen sua malitia obcæcari ejus dictis non acquiescebant. Unde dicitur: testimonium ejus nemo accipit: Explicat Lyranus, id est pauci comparative, sicut communiter dicitur, Nemo est in foro, id est pauci; quia pauci Judæorum acceperunt Christi testimonium, & crediderunt in ejus adventu.

QUÆSTIO IX.

Quare Joannes testificatur, quod Christum oporteat crescere, se autem minui?

62. Veram sensum literalem jam dedi in Expositione, nempe, Christum oporteat crescere in vera fidei cognitione, adoratione, auctoritate, ac veneratione populorum, cum ipse sit verus Deus, verusque Messias. Ipsum autem Joan. oporteat minui cognitione fidei, ac veneratione, quia ipse non est Messias, sed præcursor illius; ac proinde ipso apparente ejus præcursoris munus cessat, & terminatur; ita ex D. Cyrill. D. Chrysolom. Theophyl. & ait: Imminuitur gloria præcursoris, sicut lucifer à sole occultatur, & videtur quidem multis, quod extinctum sit lumen, at revera non est extinctum, sed à majore occultatur. Ita & præcursor velut lucifer à sole spirituali occultatus, minus dicitur. Ita & similitur D. August. serm. 21. de sanctis D. Ambr. in Natali Domini, D. Gregor. homil. 20. in Evangelia.

Secundò idem D. Aug. Tract. 14. in Joann. ait: Etiam passionibus suis significaverunt Christus & Joan. Nam Joan. capite minutus est: Christus in cruce exaltatus: Ut ibi appareret, quid est: Illum oportet crescere, me autem minui: Deinde natus est Christus cum jam inciperent crescere dicitur natus est Joannes, quando ceperunt minui dicit. Antestina est ipsa creatura, & ipsa a passionibus verbis Joannis dicitur, Illum oportet crescere,

me autem minui. Ipsamet passiones, ipsique rerum concursus testificantur, id quod in mysterio agebatur; & tam impressum, ac sigillatum erat in Joanne testificati Christi excellentiam, ut non solum vita, sed etiam morte, ac sanguine effuso testificetur, quod Christum oporteat crescere, ac ipsum minui, dum Christus in Cruce exaltatur, ipse verò capite minutus dat vitam.

64. Tertio; D. Thomas in Joan. ait: Moraliter oportet esse in unoquoque nostro intelligendum. Oportet Christum in te crescere, ut scilicet, in cognitione, & amore ejus proficias quod in quantum magis eum potes cognoscendo, & amando percipere, tanto magis Christus crescit in te, ex hoc oportet sic proficientes minui in sua reputatione, quia quanto plus cognoscit quis de altitudine divina tanto minorem reputat parvitatem humanam. His verbis ostendit Joannes se altissimam cognitionem Divinitatis Christi habere; quanto enim quis magis intelligit de altitudine divinæ majestatis, tanto magis apud se firmat debere crescere in cultu, adoratione, ac veneratione: quia omnis noster cultus, illi impar: Hinc bene suæ infirmitatis confectus infert, quantum ipse debeat minui, minorari, ac pro nihilo reputati.

65. Quarto; D. Bernardus serm. in Nativitate Joannis Baptistæ: Quomodo, inquit, minus splendore, utique non fervore. Retraxis radios, recolligit se, ne fieri sicut is, qui tot in profert spiritum suum: Illum, ait, oportet crescere: Qui exhausti non potest ac cuius plenitudine omnes accipiunt: me autem minui: Cui datus est spiritus ad mensuram, danda magis opera, ut ardere semper valeam, quam lucere; Præcessit solum tanquam sedus matutinum, abscondi necesse est orto jam sole, Joannes magis invidis non est mihi nisi modicum olei, quo ungar, ardere, quam volo illud in vase tutius, quam in lampade lucere, ne de possidere. Aliè & cautè loquitur Joannes; ac si dicat sol semper luceat, qui sol est, qui Christus, & inde ejus immensa gratia exhausti non potest: Aliis se totum impendat, qui reliquis plurimum sibi deesse non potest, & ideo illum oportet crescere, & lucere in omnium oculis, sine sui diminutione: Me autem oportet minui; cui datus est spiritus ad mensuram, danda magis opera, ut ardere semper valeam, quam lucere: Qui habet spiritum cum mensura, ac limitatione cautè se habeat, & magis intendat ardere charitate, ac meritis, quam splendescere operum ostentatione, ne dum aliis lucet, sibi consumatur, & desit: Non est mihi nisi modicum olei, volo illud in vase tutius, quam in lampade possidere, ut dum astantibus lucet, perdat, nemo aliis nascitur mortuus sibi: Joannis cautela sit nobis documentum.

66. Quintò, D. Cyrill. Alexandr. lib. 2. in Joann. cap. 63. Ait: Illum oportet crescere me autem minui: Crescit enim quotidie, orbemque splendor suus illustrabit, ego verò minuar nec datam mihi mensuram excedam, sed in eisdem permanentes, tanto minus videbor quanto ad majorem ille percurrer: Quia ut ibi explicat ipse Cyrillus: Joannes minuitur in æstimatione Judæorum per comparationem ad Christum; indeque Christus crescebat, nec

Joannes non solum vita, sed etiam morte testificatur de Christo.

Quanto quis cognoscit de Deo, tanto magis se minuit.

D. Bernard.

D. Cyrill. Alex.

nec virtutibus, nec gratia; quia primo instanti omnem illorum peccatorum habuit, sicut & Joannes non minuebatur gratia & donis; sed Christus crescebat in opinione, ac æstimatione Judæorum, in qua & Joannes decrecebat, ac minuebatur; sic frequenter se res habent apud homines ut detractio gloriæ unius, alimentum est alterius; & inde majestas gloriæ Christi ab exiguitate Joannis apud homines incrementum videtur haurire; hoc fert mortalis conditio, ut moraliter dicam, ut incrementum unius foveatur ex impensis alienis. Videns Moyses quod rubus arderet, & non comburetur; dixit: Ibo & videbo visum hanc magnam, quare non comburatur rubus. Exod. 3. n. 3. Magna sanè erat visio, quia in illa apparebat Deus, sed cur Deus cum primo apparet Moyli ostendens suam supremam majestatem hoc præstat in rubo ardenti; quid magnificentum & Divinum ibi relucet; Ardebat & non comburebatur. Et ignis qui fulget & non consumit materiam, non est humanus, sed Divinus, nam terrenus splendor de aliorum consumptione patitur.

Apud homines augmentum unius augmentatur ex depreffione alterius.

Exod. 3.

61. Guatrius.

Joannes se demittens, ac Jesus glorificatur ad dexteram illius sedes.

68.

Cajetan.

Joannes Christum imitatur in reverentia, quam habuit erga Patrem.

bat erga Patrem solum æternum ediderat Joannes, ut ad ejus imitationem, similem Christo impendat. Idem de Beatissima Virgine dixi tom. 4. in Evangelia cap. 3. 2. q. 2. n. 12.

60. Num. 33. Qui accipit ejus testimonium, significavit, quia Deus verax est. Num. 34. Quem enim misit Deus, verba Dei loquitur, non enim ad mensuram dat Deus Spiritum. Num. 35. Pater diligit filium, & omnia dedit in manu ejus. Num. 36. Et qui credit in filium habet vitam æternam, qui autem incredulus est filio, non videbit vitam, sed ira Dei manet super eum.

VERSIONES.

Syriac. Æthiopic. n. 33. Obsignavit eum Deus, quia verax est. Arabicus. Jam obsignatus est. Persicus. Qui testimonium recipit, fidem facit, quod deus veritas est. Æthiopic. n. 34. Verbum dei loquitur, quoniam non in mensura est is, quem dat deus, Spiritus. Persicus. Sermonem dei loquitur. Syriacus. Non enim fuit in mensura deus donans. Arabicus. Profecto verba dei loquitur, non enim cum mensura. Persic. n. 35. Pater amore complectitur filium, & omnem rem in manum ejus dabit. Arabicus. Posuit in manibus ejus. Æthiopicus. In manibus ejus. Syriac. n. 36. Qui credit in filium est ei vita æterna, & is, qui non acquiescit, &c. Ira dei manebit. Arabicus. Qui non obedit filio, &c. Ira dei habitabit super ipsum. Arias. Qui non est persuasibilis filio. Æthiopic. Flagellum dei manet super eum. Persicus. Qui in filio fidem habuerit, vitam æternam invenit, qui verò filio caput non submiserit, & ei obsecutus non fuerit, &c.